

Tiedelehtien avoimuus osana kustantajaneuvotteluja

”E-aineistojen muuttuva käyttö –seminaari”

5.10.2016

Arja Tuuliniemi, Kansalliskirjasto/FinELib

Mistä aion puhua tänään

- Lehtitilaukset ennen ja nyt
- Kohti avointa julkaisemista: malleja
- FinELib-konsortion lehtipakettineuvottelut
- Kansainvälinen tilanne

Tiedelehtien hankinta

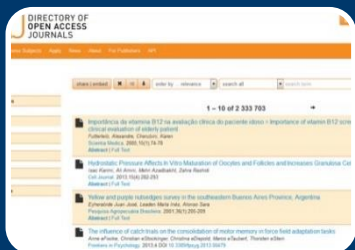
Yksittäisten paperilehtien tilaus

- Kukin kirjasto tilasi tarvitsemansa lehdet

Lehtipaketit (Big deals)

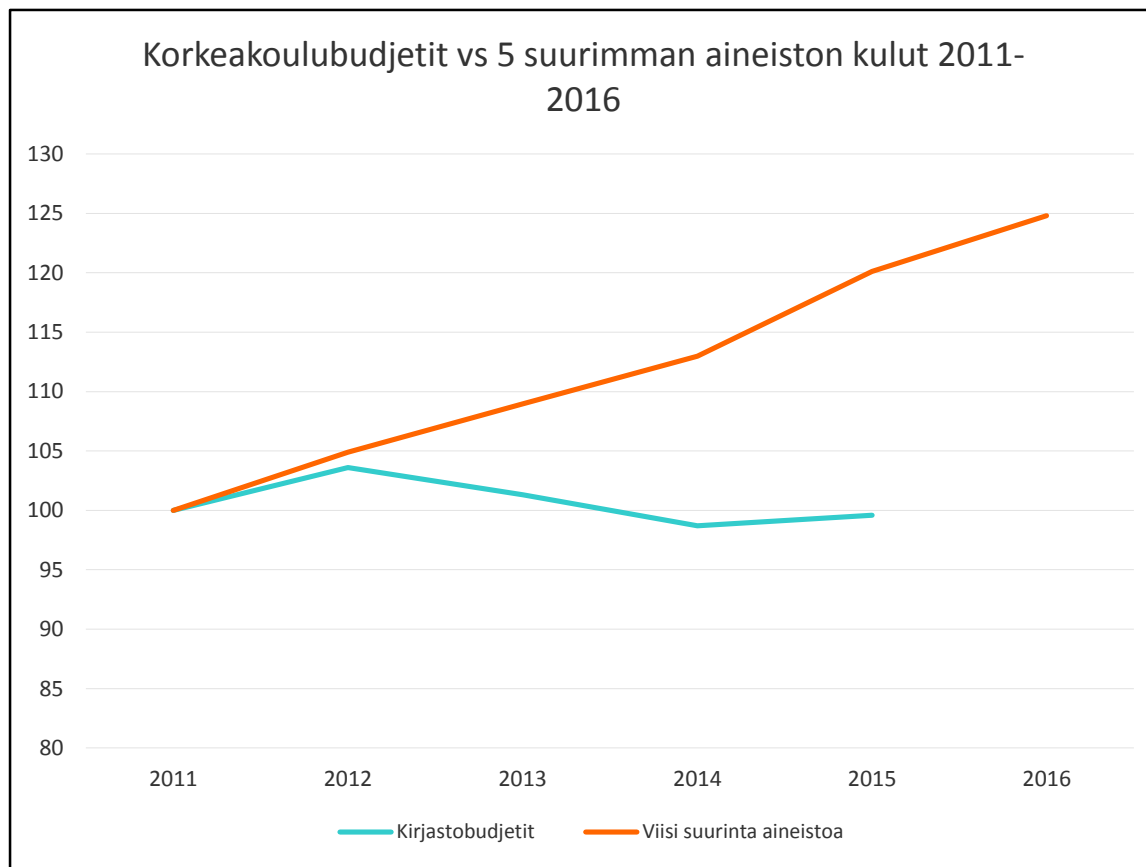
- Lehdet verkkoon
- Lisärahalta pääsy isoon kokoelmaan

Avoin julkaiseminen (open access)

- Lukeminen maksutonta, julkaisukustannukset katettava

Kirjastojen budjetit vs. hintakehitys

Nyk. tilausmalli ei kestävä, mitä tilalle?

- Eletään siirtymävaihetta, jossa vanhoja ja uusia malleja rinnakkain
- Etsitään pysyviä open access –malleja
 - Green
 - Gold
 - Hybridit

Green

Rinnakkaistallentaminen julkaisuarkistoihin

- Kustantajat asettavat rajoituksia tallentamiselle
 - Versio (yleensä julkaistavaksi hyväksytty versio, mutta ei lopullinen lehdessä julkaistu versio)
 - Embargot, jolloin uusimmat artikkelit voi tallentaa viiveellä (yleensä 6/12/24 kk)
- Monet kustantajat suhtautuvat suopeasti, koska eivät näe rinnakkaistallentamisen uhkaavan nykyistä liiketoimintaa

Gold

Lehdessä julkaistut artikkelit ovat avoinna kaikille ilman viivettä

- Uudet lehdet, jotka ensimmäisestä numerosta lähtien ovat oa-lehtiä
 - Julkaisijoina sekä perinteiset tiedelehtikustantajat että muut
 - Megalehtiä, joissa artikkeleiden tieteenalikirjo laajempi kuin perinteisissä tiedelehdissä
- Lehdet jotka siirtyneet tilausmaksuista avoimeen julkaisemiseen
 - http://oad.simmons.edu/oadwiki/Journals_that_converted_from_TA_to_OA

Hybridilehdet

Vain osaan lehdissä julkaistuista artikkeleista on avoin pääsy

- Useimmat perinteiset tiedelehdet tarjoavat kirjoittajille mahdollisuuden julkaista artikkelit avoimina maksua (APC) vastaan
- Julkaisukäytännöistä johtuen tutkijat haluavat edelleen julkaista näissä arvostetuissa lehdissä
- Viime vuosina konsortiot ja isot tutkimusorganisaatiot ovat neuvotelleet sopimuksia joihin sisältyy
 - Avoin pääsy ainakin osaan artikkeleista sekä
 - Mahdollisuus julkaista ainakin osittain maan/konsortion/organisaation julkaisemista artikkeleista avoimina
- Siirtymävaiheen malli

FinELib-konsortion lehtineuvottelut

- Useiden isojen lehtipakettien sopimuskausi päättyy tämän vuoden lopussa: mm. Elsevier, Wiley, Taylor&Francis, Sage, ACS, IEEE
- Neuvotteluissa tavoitteena siirtyminen kohti avointa julkaisemista ilman lisäkustannuksia
- Neuvottelutilanne:
 - Kustantajien tarjouksissa vaihtelua siinä miten kaukana tarjoukset ovat tavoitteista hinnan ja avoimuuden suhteen
 - Kustantajat haluttomia näkemään miksi nykyinen malli on taloudellisesti kestävä
 - <https://www.kiwi.fi/display/finelib/Tiedelehtien+sopimusneuvottelut>

Kv. tilanne

- Julkaisut kansainvälisiä > kv. markkinat
- Useita lehtipakettisopimuksia jo solmittu erityisesti Euroopassa, joissa open access osana sopimusta (Hollanti, UK, Itävalta), mutta
 - kustantajat korostavat että ovat pilotteja
- Useita neuvotteluja vireillä (UK, Saksa, Pohjoismaat)
- Taloudellinen tilanne ja aineistojen hintakehitys muuallakin kuin Suomessa pakottaa lopettamaan isojen lehtipakettien tilauksia
 - <https://lib.ku.edu/collection-management>

Tarvitaan tietoa...

- Tutkijoiden ja kustantajien julkaisuprosesseista
- Avoimien julkaisujen määristä
- Avoimen julkaisemisen kustannuksista ja alennuksista
- Avoimen julkaisemisen lisensseistä
- Tutkimusrahoituksesta ja mahdollisista mandaateista

Kiitos!

finelib@helsinki.fi

KANSALLISKIRJASTO - Kirjastoverkkopalvelut